

«مسئله شهرداریها در ایران»

طرح مقاله

اگر وجود انجمن شهر، شرکت موثر مردم در تعیین خط مشی شهر و تخصص و تبحر شهرداران ملاک و ضابطه تعریف «شهرداری» بمفهوم وسیع آن باشد باید اذعان و اعتراف نمود که هنوز شهرداری بمعنای واقعی آن در ایران بوجود نیامده است.

شهرداری در ایران ترکیب ناقصی است از آنچه باید باشد. درست مصداق «شیر بی بال و دم و اشکم» زیرا نه بطور مرتب و مستمر بتشکیل انجمن های شهر اقدام شده است و نه مردم بشیوه کشورهای مرفقی جهان در جریان فعالیت های شهرداری قرار گرفته اند.

شهرداران ما نیز اعم از انتصابی و انتخابی جز عدهئی معدود بوظائف و مسئولیت های سنگین خود آشنائی کامل نداشته اند. بهمین جهت متبا در بذهن «شهرداری» همیشه دستگاهی بوده است «باجگیر» و «مخاضم» و نه «مفید» و «خادم».

در صورتیکه باعتقاد همه صاحب نظران، شهرداری و عبارت رسانتر سازمان حکومت شهری در پیشرفت حیات اجتماعی جامعه بمفهوم وسیع کلمه نقشی بسیار مؤثر و اساسی برعهده دارد.

پیشرفت و ترقی و با بالعکس عدم پیشرفت و سیر قهقرائی و همچنین زیبائی و زشتی تا انتظام و درهم کسبختگی توسعه و زوال تدریجی هر شهر منوط و مربوط بطرز کار سازمان اداری آن شهر است بدینگونه شهرداری بدون اغراق و بطور کلی در ساختمان بنای جامعه اثر میکندارد امروز ساکنان يك سرزمین بیش از هر موقع دیگر بامظاهر و تجلیات زندگانی شهری ارتباط یافته اند. در هیچ موقعی مانند زمان حاضر شهرها بمنزله مراکز مهم فعالیت های علمی، هنری، تجاری و صنعتی در کن عمده توسعه اقتصادی و پیشرفت اجتماعی قلمداد نمیشده اند بنابراین گزافه نیست اگر این توسعه و پیشرفت را مقارن و ملازم توسعه شهری بدانیم.

بدین وجه، تمرکز و تجمع جمعیت در شهرهای بزرگ و مهاجرت روز افزون ساکنان حومه شهرها و شهرهای کوچک از مسائل مهم و قابل ملاحظه قرن ماست و تنها اختصاص بکشور ایران ندارد.

اگر بشر مرفقی امروز میتواند خود را از قید و بند زندگانی ماشینی عصر حاضر آسوده سازد و مانند اجداد خود در دل کوهها و پناه غارها زیست نماید پدیده «شهر»

نشینی،^۱ تا این حد اهمیت نمی‌یافت و اوقات گرانبهای محققان علوم اجتماعی برای حل و فصل مشکلات و معضلات ناشی از آن صرف نمیشد.

از اینروست که در عصر ما، نهضت شهر نشینی بمثابه یکی از برجسته ترین مظاهر پیشرفت های اجتماعی و اقتصادی کشورها بشمار می‌آید. بـك مطالعه اجمالی در اوضاع اجتماعی کشورهای اروپائی اهمیت این موضوع را مخصوصاً از آغاز انقلاب صنعتی نشان میدهد و بهمین جهت محققان و علماء اجتماع با دقتی خاص در اطراف این پدیده نو ظهور و جالب بطور مداوم مطالعه و بررسی مینمایند تا آنجا که رشته جدیدی از جامعه شناسی بهمین قسمت اختصاص یافته است.^۲

آیا این مطالعات ارزنده و منظم و دامنه‌دار خود مبین اهمیت مسائل شهری نیست؟ پس اگر هدف های عالی و نیات پسندیده و روحیات ساکنان شهرها را آئینه تمام نمای محیط زیست آنان بدانیم سخن بگزارف نگفتیم. چه شهر تنها محل سکناى مردمان نیست. شهر مکانی است برای زندگانی آزاد و مرفه که هر قدر بیشتر از نظم و ترتیب و شور و نشاط و کار و فعالیت سرشار باشد ساکنان آن زنده‌تر و فعال‌تر و شاداب‌تر خواهند بود و این خود گویاترین دلیل فلسفه وجودی شهرداریهاست.

«تمدن امروزی دنیا، تمدن شهری است. مراکز صنعت و بازرگانی، علم و فرهنگ دنیا در شهرها قرار گرفته و مؤسسات بزرگ پولی و مالی در شهرها واقع شده است.

شهر مرکز تجمع روشنفکران و پرورش رهبران علم، صنعت، سیاست و مهمتر از اینها رهبران فکر و عقیده مردم است. مردم شهر نشین نه تنها هرروز دست با تکرارات جدید میزنند و سبکها و روش های نو در زندگانی شهری پدید میآورند بلکه نسبت بطریق گام برداشتن و راه‌ورسم زندگی و فعالیت روستا نشینان نیز تصمیم اتخاذ میکنند»^۳ اگر ساکنان شهرها مخصوصاً «شهرنشینان جوان» جامعه شهری را محیطی بدانند سالم و منزه و فعال که شالوده و اساس فرهنگ انسانی در آنجا پایه گذاری میشود و هم از آنجا اشاعه مییابد، هرگز دل از بارو دیار بر نخواهند داشت و بجای «مخاطره جوئی» و «حادثه آفرینی» انرژی فعاله و قدرت خلاقه خود را در اموری مصروف خواهد داشت که متضمن خیر و صلاح جامعه و سبب اعتلاء و ارتقاء مقام و منزلت اجتماعشان باشد. بدینگونه، سازمان حکومت شهری میتواند و وظیفه دارست که با ایجاد محیطی سالم و فعال و قابل زیست از فساد و تباهی جامعه بکاهد و نابسامانیها و ناهنجاریهای اجتماعی را از محیط زندگی شهرنشینان بزدايد.

آیا شهرداری های ما با ایجاد چنین محیط از طریق اداره شهرها بروش صحیح و موثر دنیا پسند که بتوانند جوابگوی احتیاجات روز افزون مردم باشد واجد صفات

1-Urbanism, Urbantazin

2- Urban Sociolohv, Sociolohv oe Citv Liee.

۱- از مقدمه کتاب «مدیریت شهرداری» تألیف آقای دکتر علی نیامی

و خصوصیات سازمان حکومت شهری بمفهوم واقعی آن میباشد؟ پاسخ بدون تردید منفی است.

بررسی علل و موجبات این مسئله مهم اجتماعی و ارائه راه حل آن بحث اساسی این نوشته را تشکیل میدهد. بدین منظور ابتدا بذکر سابقه تاریخی ایجاد شهرداری در ایران میپردازیم.

سابقه تاریخی

پس از بازگشت ناصرالدین شاه از سفر «فرنگستان» (تقریباً سال ۱۳۰۰ هجری قمری) برای نخستین بار در ایران سخن از شهرداری بمیان آمد. ناصرالدین شاه که در سفر اروپا تشکیلات شهرداری را دیده بود برای اصلاح امور داخلی کشور تصمیم گرفت سازمانی بهمین نام تأسیس کند و روشنائی و نظافت و امور ایزاق شهر را از جمله وظایف آن قرار دهد.

بدین منظور «آقا میرزا عباسخان مهندس باشی» را که از محصلین اعزامی دولت بفرانسه بود بایران احضار و بسمت شهردار تهران منصوب نمود لکن بعلمت مساعد نبودن شرایط و عدم آشنائی مردم بخدمات شهرداری نقشه های اصلاحی اولین شهردار، پیشرفتی نکرد. تا آنجا که چون «آقا میرزا عباسخان» مصمم شد سکوب های جلو دکا کبن بازار را بردارد و با این کار علاوه بر تأمین عبور و مرور برزیبائی آن منطقه بیفزاید، با آنکه از مرحوم حاج ملاعلی کنی که از علماء و روحانیون متنفذ تهران بود مدرک کتبی دائر بر حرام بودن کسب در شارع عام تحصیل نمود معذک با مخالفت شدید بازاریها مواجه شد و ناصرالدین شاه هم از ترس ایجاد جنجال و اغتشاش در بازار شهرداری را منحل و شهردار نیز در وزارت امور خارجه مشغول خدمت گردید.

در آن ایام مقدار کمی چراغ نفتی (و باصطلاح چراغ موشی!) در بعضی از کوچه های اعیان و اشراف و بازار و چند تن رفتگر (سپور) حکایت از آئین وجودی شهرداری مینمود. اداره روشنائی شهر با کلاترهای محل و دارالحکومه (فرمانداری) بود. در اوایل مشروطیت طبق قانون مورخ ۵ ربیع الثانی ۱۳۲۵ هجری قمری قانون تأسیس شهرداری در تهران و ولایات تصویب شد لکن قبل از اجراء بر اثر اعمال مستبدانه محمد علی میرزا و انحلال مجلس شورای ملی ملغی و بلا اثر گردید.

پس از افتتاح دوره دوم مجلس شورای ملی (اواخر سال ۱۳۲۲ هجری قمری) انجمن شهرداری در تهران و بعضی از ایالات و ولایات مجدداً تشکیل شد. در این زمان مالیات نواقل منبع عمده درآمد شهرداری را تشکیل میداد ولی بعلمت مخارج گزاف و درآمد کم (که مکانیسم غلط آنرا بعد شرح خواهیم داد) میدان فعالیت شهرداری فوق العاده محدود بود. با این وضع اکثر شهرهای ولایات فاقد شهرداری بودند و فعالیت بقیه شهرداریها از تهیه چراغ و استخدام چند تن رفتگر برای روشنائی و نظافت شهر بخارج نمیشد.

پس از کودتای ۱۲۹۹ در نتیجه رفورمی که در کلیه شئون اداری کشور حاصل

شد شهرداری نیز حیاتی یافت و در حقیقت پایه این موسسه ملی از سال ۱۳۰۰ شمسی گذارده شد .

شهرداری تهران از دارالحکومه (فرمانداری) مجزی و سازمانی مستقل گردید و درآمد آن با وضع قوانین مربوط به عوارض بنام (باج) افزایش یافت . تشکیلات اداری آن سروسامانی گرفت و برای نخستین بار دوائر رفت و روب - روشنائی - ساختمان - خواربار - آبیاری - بهداشت - آتش نشانی - تیمارگاه و غیره در سازمان شهرداری بوجود آمد .

در ولایات نیز شهرداریها یکی بعد از دیگری تأسیس و شروع بکار مینمود و چون هزینه وصول مالیات « نوافل » تنها منبع عایدی شهرداریها زیاد بود در تاریخ ۱۳۰۴/۱۱/۱۹ شمسی مالیات مذکور و سایر عوارض شهری ملغی و مالیات راه جایگزین آنها شد .

از آن تاریخ ماهانه ۳۹۰۰۰۰ ریال بشهرداری تهران اختصاص داده شد و شهرداریهای ولایات نیز صدی پنجاه از مالیات راه (پس از وضع هزینه وصول) استفاده میکردند . بعلاوه طبق قانون مصوب ۱۳۰۴ همه ساله ۷۰۰۰۰۰ ریال برای هزینه ساختمان شهرداری در ولایات اختصاص داده میشود . در سال ۱۳۰۷ شمسی ، نظر بتوسعه شهر تهران عایدات شهرداری از مالیات راه و مالیات مستغلات بموجب قانون مورخ ۲۰ خرداد از ۳۹۰۰۰۰ به ۵۵۰۰۰۰۰ ریال افزایش یافت و از خرداد ماه همانسال مالیات مستغلات بشهرداریها واگذار شد .

در سال ۱۳۰۸ وزارت کشور لایحه‌ای تقدیم مجلس شورایملی نمود که با تصویب آن عایدات کلی شهرداریها بشرح زیر تقسیم میشد :

شهرداری تهران ۶۶۰۰۰۰۰۰ ریال شهرداریهای ولایات ۴۷۰ ۱۱۱۹۴ ریال و تا اوایل تیرماه ۱۳۰۹ بودجه شهرداریها از محل درآمد مالیات راه بشرح فوق تأمین میگردد .

در این موقع وزارت کشور قانونی از مجلس شورایملی گذرانید که بموجب آن شهرداریها می‌توانستند متناسب جمعیت و اهمیت محل به وضع عوارض اقدام نمایند ، بعلاوه از محل عواید مالیات راه سالانه ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال برای اصلاحات شهر تهران و ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال برای سایر شهرستانها اختصاص داده شد .

« قانون بلدیة » مصوب ۱۳۰۹ در واقع نخستین قانون شهرداریهاست و از دو نظر قابل توجه میباشد :

اولا از جنبه اداره شهرها که حد وسطی است بین « تمرکز » و « عدم تمرکز » و اولین آزمایشی است برای شرکت مردم در اداره امور محلی . ثانیاً بموجب این قانون پس از دولت ، شهرداری نخستین مؤسسه رسمی است دارای شخصیت حقوقی که میتواند از خود دارای اموال و درآمد و هزینه و حقوق و الزامات مخصوص و ممتاز از دولت باشد . در صورتیکه تقسیمات دیگر کشور یعنی استانها و شهرستانها و بخشها و دهستانها فاقد این امتیازند .

در سال ۱۳۱۲ وزارت کشور برای اینکه اصلاحات شهری بخوبی انجام شود کلیه امور فنی و شهر سازی زیر نظر يك عده مهندس مجرب انجمن گیرد لایحه‌ای بمجلس شورایی ملی تقدیم داشت که بموجب آن مقدمات تشکیل يك اداره کل فنی در آن وزارتخانه فراهم آمد و با استفاده از صدی دو و نیم در آمد کلیه شهرداریها ، تعداد لازم مهندس متخصص در شهر سازی - ساختمان - برق - اسفالت استخدام شد تا شهرهای کوچک که در آمد آنها کفاف استخدام مهندس را نمیدهد از مهندسان مرکزی استفاده نمایند . بعد از شهریور ۱۳۲۰ اداره کل فنی وزارت کشور تبدیل به اداره کل امور شهرداریها گردید .

از آن تاریخ بعد « وظیفه راهنمایی و ایجاد هم آهنگی در امور شهرداریها » بمعهده اداره مذکور گذارده شد و بمرور زمان وظایف و مسؤلیت‌های آن از جهت « تهیه برنامه‌های اصلاحات شهری و ساختمانی شهرها » افزایش یافت .

قانون مصوب ۱۳۰۹ که در آن انتخابات انجمن شهر بصورت دو درجه‌ای پیش بینی شده بود ، در سال ۱۳۲۸ با اصلاحاتی بتصویب مجلس شورایی ملی رسید و از آن پس انتخابات انجمن بصورت يك درجه‌ای درآمد . بنابراین قانون مصوب ۱۳۲۸ در واقع اولین قانون استقلال شهرداریهاست .

در ۱۱ آبان ماه ۱۳۳۱ قانون شهرداری با اصلاحاتی بتصویب مجلس شورایی ملی رسید و مجدداً در تیر ماه ۱۳۳۴ با اصلاحات دیگری از تصویب کمیسیون مشترک مجلسین گذشت . قانون اخیر در ۹۵ ماده آخرین قانون شهرداری و در حال حاضر ملاک عمل کلیه شهرداریهای کشور است .

بطوریکه بعداً اشاره خواهد شد ، این قانون نیز دارای نقائص فراوانی است و یکی از مشکلات کار شهرداریها مربوط به همین نقص مواد میباشد . این بود بطور خلاصه تاریخچه‌ای از تأسیس شهرداری در ایران . اینک به بینیم در وضع موجود شهرداریهای ایران بجهت ترتیب اداره میشود و علل رکود فعالیت آنها چیست ؟

وضع موجود

طبق آخرین آمار موجود (۱) ۳۳۵ شهر ایران دارای شهرداری است . ماده اول قانون شهرداری مصوب تیر ماه ۱۳۳۴ میگوید : در هر محل که جمعیت آن حد اقل به پنج هزار نفر بالغ شد ، شهرداری تأسیس میگردد .

اگر این ماده قانونی و تبصره ذیل آن که میگوید : « در هر نقطه‌ای که از نظر موقعیت و اهمیت تشکیل شهرداری ضرورت داشته باشد ولو جمعیت آن به پنج - هزار نفر بالغ نشود ، وزارت کشور میتواند در آن محل دستور تشکیل انجمن و شهرداری بدهد . » ملاک و ضابطه تأسیس شهرداری باشد ، تعداد شهرداریهای ایران

مأخذ : اداره انتخابات وزارت کشور - اداره قائم مقامی و نظارت اداره کل امور شهرداریها کمیته آمار و اطلاعات سازمان اتحادیه شهرداریهای ایران .

باید بیش از آنچه هست باشد. (۲)

مطابق ماده سوم قانون اردیبهشت ماه ۱۳۰۹ اداره کردن امور محلی هر شهر بر عهده انجمن و اداره شهرداری است.

بنابراین طبق صریح ماده مذکور و موادی که در قوانین بعدی اختصاص به انجمن شهر دارد، سازمان اداره شهر از دو قسمت تشکیل میشود: انجمن شهر و شهرداری و در تمام موارد انجمن شهر مقدم بر شهرداری ذکر شده چنانکه مقام رئیس انجمن نیز مافوق مقام شهردار است.

اهمیتی که قانونگذار برای انجمن شهر قائل شده است من باب «تعارف» نیست. چه در همه دنیا انجمن شهر رکن اصلی و پایه اساسی هر شهرداری است و اصولاً تصور شهرداری بدون وجود انجمن منطقی و عقلانی بنظر نمیرسد.

با این همه متأسفانه تجربه ما از جهت طرز کار و فعالیت انجمن‌های شهر چندان رضایتبخش نیست چه آزادی کامل مردم در انتخابات ملحوظ نبوده و بعلمت، مداخله بعض از مأموران دولت و متنفذین محلی سوء جریاناتی در انتخاب اعضاء انجمن‌های شهر رخ میداده و اکثراً مصالح عمومی تحت الشعاع اغراض و مقاصد خصوصی و شخصی قرار میگیرد.

در حال حاضر از ۳۳۵ شهرداری ۲۷۴ شهرداری بظاهر دارای انجمن شهر میباشد. اینکه میگوئیم «بظاهر» بسبب آنستکه اکثر انجمن‌ها در تعیین خط مشی شهرها و بعبارت بهتر تعیین سرنوشت و مقدرات شهر آنطور که باید و شاید منشأ اثر نیستند و باصطلاح «محلی از اعراب ندارند»!

راجع بتشکیل انجمن شهردومیلیون نفری تهران نیز گاه و بیگاه نغماتی ساز میشود ولی حقیقت اینستکه این نویدهای امیدبخش تاکنون به «طنز» و «مطایبه» بیشتر شبیه بوده است.

در وضع موجود، مشکل دیگر شهرداریها که بمقدار قابل ملاحظه‌ئی موجب رکود فعالیت آنها شده است، فقدان کادر مطلع و متخصص اداریست و اگر در نظر بگیریم که در حال حاضر تعداد شهرداران تحصیلکرده و وارد بکار از تعداد انگشتان دست تجاوز نمیکنند با اهمیت مساله بیشتری میبریم.

طبق آمارهای موجود چند درصد با سواد شهرداری تهران ۴۰٪ و از تمام موسساتی که جزء آمارگیری سال ۱۳۳۵ اداره کل آمار عمومی آمده‌اند در درجه نازلتری قرار دارد.

چند درصد با سوادان فوق دیپلم در ژاندارمری کل و اداره کل امور شهرداریها يك درصد نشان داده شده است. البته این تساوی ناشی از حذف ارقام اعشاری است که با احتساب آن اداره کل امور شهرداریها - که کارمندان آن کادر اداری شهرداریهای

۲ - برای بررسی چگونگی امر مراجعه فرمائید به گزارش خلاصه سرشماری عمومی کشور در آبانماه ۱۳۳۵ جلد اول «تعداد و توزیع ساکنین کشور» نشریه آمار عمومی وزارت کشور.

ایران را تشکیل میدهند - نسبت به ژاندارمری در درجه نازلتری قرار خواهد گرفت مشکل دیگر ، مربوط به وضع مالی شهرداریهاست . این مشکل حقا از نظر پیشرفت و بهبود وضع شهرها قابل مطالعه و تأمل خاص میباشد . چنانکه آقای دکتر نصر شهردار سابق تهران در یکی از سخنرانیهای خود متذکر شده اند ، در اکثر نقاط دنیا دولت بشرداری کمک میکند ولی در ایران برخلاف ، شهرداری خرج دولت را میپردازد . بعلاوه سیستم مالی شهرداریها از نظر نوع عوارض و طریق وصول آن خالی از ایراد و انتقاد نیست . اصولا شهرداریهای ما هرگز دارای يك سیاست مالی سالم و مطمئنی نبوده اند در نتیجه فعالیتهای عمرانی شهرها همواره با مشکلات فراوانی مواجه بوده است . اینك با توجه بمراتب بالا ، به بینیم برای حل این مشکلات و مالا برای آنكه شهرداری بمفهوم واقعی آن در ایران بوجد آید ، چه باید کرد ؟

پاسخ این سؤال ، متضمن بحث درمسائل زیر خواهد بود :

۱- تشکیل انجمنهای شهری و سعی در نگاهداری و ابقاء آنها

در ایران انجمنهای محلی ، در آنقسمت که مربوط به ایالت و ولایت است بنام «انجمنهای ایالتی و ولایتی» دراصل ۹۰ و ۹۱ و ۹۲ و ۹۳ متمم قانون اساسی ذکر شده و آنچه مربوط بشهر میباشد ، بطوریکه دیدیم ، در قوانین مختلفی که از آغاز مشروطیت تاکنون برای شهرداریها وضع شده است عنوان گردیده و بهر حال و بدون هیچگونه تردید و انجمن شهر لازمه دستگاه اداره شهر است و وجود شهرداری بدون انجمن شهر ، بهیچ روی منطقی و اصولی نمیتواند باشد .

يك مطالعه اجمالی درحکومت شهری ممالک خارج بخصوص کشورهای اروپایی و امریکائی اهمیت و واقعیت این معنی را بخوبی نشان میدهد . بنابراین ذکر چند مثال بی مورد نخواهد بود .

در فرانسه ، از سال ۱۸۸۴ ، تعیین خطمشی و سر نوشت شهرها بدست انجمنهای شهر سپرده شد . در سیستم فعلی حکومت شهری فرانسه ، شهردار درعین اینكه رئیس قوه مقننه شهر (انجمن شهر) میباشد ، اداره شهرداری یعنی قوه مجریه شهر نیز با او است و از اینرو با قدرت بیشتر و تسلط کاملتر به تمشیت امور شهر میپردازد .

در انگلستان ، بزرگترین واحد حکومت شهری در ۸۳ شهر مهم و بزرگ وجود دارد که بطریقه County Borough Council یا همان انجمن شهر اداره میشود و انجمن دارای کلیه اختیارات مقننه و مجریه يك شهرداری مدرن در کشورهای دیگر میباشد . بهر تقدیر ، انجمن شهررکن اصلی و اساسی شهرداری است . در ایالات متحده امریکا اداره شهرها بچهار طریق است .

۱- Weak Mayor Form یا اداره شهر وسیله شهردار با اختیارات محدود .

۲- Strong Mayor Form. با اداره شهر وسیله شهردار با اختیارات تامه

۳- Commission Form سیستم کمیسیونسی یا اداره شهر از طریق چند

۱ - جدول شماره ۳ آمارگیری کارمندان دولت - طبقه بندی کارمندان دولت بر حسب سواد - سال آمارگیری ۱۳۳۵ - آمارگر: اداره کل آمار عمومی وزارت کشور.

کمیسیون مسئول . وظایف و مسئولیتهای اداره شهر بین این کمیسیونها تقسیم میشود .
 ۴- Council Manager Form با اداره شهر وسیله شهردار و انجمن شهر که متداول ترین نوع حکومت شهری در امریکاست .

نوع اول حکومت شهری در حال حاضر تقریباً منسوخ شده و نوع دوم مخصوص شهرهای مهم و بزرگ از جمله نیویورک و شیکاگو است .

نوع سوم حکومت شهری ، که در واقع نوع خاص اداره شهر میباشد در بعضی نقاط که مخصوصاً دارای اهمیت خاص سیاسی باشد ، از جمله در واشنگتن پایتخت ایالات متحده متداول است ولی مهمترین و متداولترین نوع حکومت شهری همان طریقه آخر است . در این طریقه مردم اعضاء انجمن شهر را انتخاب میکنند و انجمن شهر ، شخص واجد صلاحیتی را بنام City Manager یا «مدیر شهر» بر میگزینند . وظیفه این شخص اجرای خط مشی یا برنامه کار انجمن ، مصرف بودجه بنحومطلوب ، کنترل و سرپرستی ادارات تابعه و کلیه انتصابات باستثناء بعضی موارد است . بدین ترتیب اعضاء انجمن شهر نمیتوانند در امور اداری شهر دخالت داشته باشند و حدود وظایف هر یک در قانون یا منشور شهر City Charter پیش بینی شده . انجمن شهر در این سیستم ، نماینده و مظهر حکومت شهری و پارلمان شهر است . رئیس انجمن با Mayor «شهردار» شخص واجد صلاحیت و مورد احترام و اعتماد قاطبه اهالی شهر است . جلسات انجمن با حضور مردم علاقمند شهر یکروز معین در هر هفته و یا هر دو هفته یکبار بدون وقفه تشکیل میشود . این جلسات واقعاً دیدنی است و اهمیت و عظمت خاص دارد . ذکر این مختصر با آن جهت بود که با اهمیت خطیر انجمن شهر و نقش آن در اداره امور شهر بیشتر آشنا شویم .

حاجت بتذکر نیست که در کشور ما نیز آخرین علاج برای بهبود وضع شهرهای ایران و ایجاد شهرداری بمفهوم واقعی آن، تشکیل انجمنهای صالح و خدمتگزار در سراسر کشور است ؛ چه هر گونه اصلاحات شهری بستگی دارد بعلاقه مردم هر شهر و نمودار این علقه انتخاب اعضاء انجمن شهر میباشد که وسیله انجمن ، شهردار تعیین و در حقیقت بنا برخواست قاطبه مردم یک شهر ، برنامه اصلاحات شهری تهیه و تنظیم و بر حله اجراء گذارده میشود .

درست کسه بعلت عدم رشد اجتماعی مردم ، چنانکه اشاره شد گاه و بیگاه ناهنجاریهایی در انتخاب اعضاء انجمنها دیده میشود ولی نباید فراموش کرد که ما در امر تشکیل انجمن هنوز تازه کاریم و اگر خطا یا اشتباهی بچشم بخورد باید بتدریج جبران کرد . نباید فراموش کرد که این ناهنجاریها تنها خاص ما نیست چرا که در تمام شهرهای دنیا ، در آغاز انجمنهای منتخب مردم بر اثر دودستگی و اختلاف نظرها با مشکلاتی حتی بیشتر از آنچه ما داریم مواجه بوداند ولی بمرور زمان ویس از تفسیر انجمنهای متعدد ، منتخبین فعلی با کمال بی غرضی وظایف خطیر خود را انجام میدهند و تحت تاثیر هیچگونه عواملی قسار نمیکیرند خلاصه بندای وجدان و شرافت انجام وظیفه مینمایند .

بقیه در شماره بعد